

URL:<https://services.ulif.org.ua/expl/entry/search/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BE>.

5. Стратком та ІМІ розробили словник термінології щодо війни РФ проти України. – URL: <https://imi.org.ua/advice/stratkom-ta-imi-rozrobyly-slovnnyk-terminologiyi-shhodo-vijny-rf-proty-ukrayiny-i52172> (дата звернення 23.08.2023).

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В НАУКОВОМУ ЛІЦЕЇ

Ланкіна В. В.

здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Приватного вищого навчального закладу

*«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

З реформою освіти «Нова Українська Школа» з'явилося багато викликів та питань як для педагогічних працівників, так і для здобувачів освіти та їх батьків. Сучасні школи змінюють свій статус з гімназій на ліцеї та навпаки. У ліцеях повинне бути реалізоване багатопрофільне навчання, де профіль обиратимуть здобувачі освіти. І хоча реалізація Концепції Нової Української школи стосується на даний момент здобувачів освіти 5-6 та пілотних 7-х класів, зміни у підході до навчання стосуються учнів усіх класів.

Випускник Нової Української Школи, згідно Концепції – це усебічно розвинена, здатна до критичного мислення особистість; патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини; інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя [1, с.6]. Інноватор-випускник Нової Української Школи передбачає здатність здобувача освіти до дослідницької діяльності, вміння спостерігати, аналізувати та робити висновки, проводити експериментальну роботу. Для того, щоб виховати такого випускника необхідно формувати дослідницьку компетентність під час освітнього процесу, починаючи з молодших класів.

У Концепції також наголошується, що важливим для учнів є не просто отримання знань, а вміння ними користуватися. Для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці, згідно «Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя» (18.12.2006), виділено 10 ключових компетентностей нової української школи. Формування дослідницької компетентності на уроках англійської мови включає в себе, насамперед, формування таких компетентностей, як:

1. Спілкування іноземними мовами. Уміння належно розуміти висловлене іноземною мовою, усно і письмово висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у

широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів. Уміння посередницької діяльності та міжкультурного спілкування.

2. Інформаційно-цифрова компетентність. Передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Інформаційна й медіа-грамотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, навички безпеки в інтернеті та кібербезпеці. Розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо).

3. Основні компетентності у природничих науках і технологіях. Наукове розуміння природи і сучасних технологій, а також здатність застосовувати його в практичній діяльності. Уміння застосовувати науковий метод, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати результати [1, с.11].

Такий навчальний заклад як науковий ліцей, насамперед проводить освітню діяльність згідно Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Наказу Міністерства освіти і науки України від 16.10.2019

№ 1303 «Про затвердження Стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування», Постанови Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 438 «Про затвердження Положення про науковий ліцей та науковий ліцей-інтернат» (зі змінами, Постанова Кабінету Міністрів України № 664 від 30.06.2021).

Положення про науковий ліцей наголошує на важливості залучення учнів до наукової, навчально-дослідницької, дослідницько-експериментальної, конструкторської, винахідницької, пошукової діяльності.

У Стандарті спеціалізованої освіти наукового спрямування зазначено, що «Спеціалізована освіта наукового спрямування здійснюється шляхом організації дослідно-орієнтованого навчання, основним складником якого є дослідницька діяльність здобувачів освіти» [3, с.2].

Питання формування дослідницької компетентності здобувачів освіти наукового ліцею є недослідженим, що можна пояснити малою кількістю такого типу закладів та вимогами, щодо їх існування, визначеними в Положенні про науковий ліцей. Дослідження формування дослідницької компетентності взагалі розглядалося та вивчалось такими вченими, як В. В. Вербицький, М.С. Головань, О. С. Гринюк, Л.А.Покась, П. Мороз, І. Мороз та інші. З аналізу тлумачень поняття "дослідницька компетентність", які були представлені в наукових працях зазначених вище вчених, можна зробити висновок, що ця компетентність передусім пов'язана з організацією та реалізацією дослідницької діяльності. Якщо розглядати хронологічні рамки проведення дослідницької роботи, то можна стверджувати, що ця робота вимагає значної кількості часу та зазвичай здійснюється поза освітнім процесом.

Окрема увага у Стандарті спеціалізованої освіти наукового спрямування приділяється вимогам до дослідницької компетентності учнів згідно віковим категоріям. Так, за вимогами до результатів дослідно-орієнтованого навчання здобувачів освіти за суспільно-гуманітарним профілем, визначених у Додатку 3

до Стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування, вимоги визначаються згідно:

1. Здійснення дослідно-експериментальної діяльності, пов'язаної з розв'язанням дослідницьких навчальних завдань з використанням технологій суспільно-гуманітарних досліджень.

2. Створення проєктів, пов'язаних із дослідно-експериментальною та пошуковою діяльністю.

Відповідно до першого пункту - здійснення дослідно-експериментальної діяльності, пов'язаної з розв'язанням дослідницьких навчальних завдань з використанням технологій суспільно-гуманітарних досліджень, учні 10-11 (12) класів повинні вміти оцінювати, співвідносити об'єкти дослідження та методи, що застосовуються до дослідження, здійснювати інтерпретацію та аналіз отриманих результатів досліджень, визначати суспільно-гуманітарну проблему, пропонувати шляхи її розв'язання, визначати критерії оцінки ефективності запропонованого розв'язання дослідницького навчального завдання, здійснювати різні види досліджень суспільно-гуманітарних об'єктів, явищ закономірностей, розробляти опитувальник і план опитування відповідно до його мети, досліджувати тексти відповідно до профілю навчання.

У пункті 2 - Створення проєктів, пов'язаних із дослідно-експериментальною та пошуковою діяльністю, зазначені такі вимоги, як: вміння самостійно планувати перебіг проєкту і його результат за наданим алгоритмом, здійснювати короткострокові та довгострокові (річні) проєкти, самостійно виконує проєкти за наданою методикою чи алгоритмами, визначати, які дослідження необхідно провести для досягнення результату проєкту, обґрунтовано відбирати інформацію і засоби для виконання проєктів, пропонувати власні ідеї щодо створення проєктів, визначати критерії оцінювання продукту проєкту, аргументовано визначати засоби візуалізації результатів проєктів та переконливо їх презентувати, оцінювати практичне значення результатів проєкту щодо можливостей їх реалізації у суспільному житті [3].

Згідно проведеного аналізу, можна зробити наступний висновок, щодо формування дослідницької компетентності на уроках англійської мови учнів

10–11 класів наукових ліцеїв:

1. Дослідницька діяльність поєднує в собі дослідно-експериментальну та проєктну діяльність.

2. Формування дослідницької компетентності повинне здійснюватися під час освітнього процесу, саме на уроці, а не в позаурочній діяльності.

3. Вміння до дослідницької діяльності повинні розвиватися та формуватися з 5-6 класів та в допрофільній освіті – 7-9 класи.

4. У 10-11 (12) класах здобувачі освіти повинні мати вже сформовані вміння, щоб здійснювати дослідницьку діяльність під час написання наукових робіт та проєктної роботи.

5. Для ефективної та результативної наукової, навчально-дослідницької, дослідницько-експериментальної, конструкторської, винахідницької, пошукової

діяльності учні повинні вміти користуватися сучасними інтернет-технологіями та інтернет-ресурсами.

Формування дослідницької компетентності учнів старших класів таких закладів спеціалізованої освіти, як науковий ліцей є темою, яка потребує додаткового вивчення через її обмежену дослідженість та вимагає глибшого аналізу, а також розроблення алгоритму дій введення дослідницької діяльності на уроках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи/ Міністерство освіти і науки України. 2016. 40 с.
2. Про затвердження Положення про науковий ліцей: Кабінет міністрів України від 30.06.2021 №664. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/438-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.08.2023).
3. Про затвердження Стандарту спеціалізованої освіти наукового спрямування: Міністерство освіти і науки України від 16.10.2019 № 1303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1303729-19#Text> (дата звернення: 15.08.2023).

УКРАЇНСЬКІ ЕРГОНІМИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МОВНОГО СТАНДАРТУ

Макарець Ю. С.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови*

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

На тлі індустріалізації, ускладнення організаційної структури суспільства та посилення підприємницької активності населення протягом ХХ і в ХХІ ст. триває активне зростання кількості й розмаїття ергонімів – власних назв установ, закладів, організацій, підприємств, об'єднань громадян тощо. У мовознавстві ж цю групу онімів тільки починають детально й комплексно досліджувати. Серед українців цю групу онімів уже аналізували О. Белей, Ю. Дідур, О. Карпенко, Н. Кутуза, Н. Лесовець, О. Сидоренко, С. Шестакова та ін., зосереджуючись на регіональному, структурно-семантичному та функційному вимірах. Мета нашого дослідження – окреслити динаміку української ергонімії в контексті сучасної державної політики та її стан з погляду відповідності мовним нормам.

Особливості ергонімів визначені рівнем соціально-економічного розвитку суспільства та панівною ідеологією. Ці номінати мають не тільки власне лінгвальний, а й юридичний та іміджевий виміри, тому вплив на них державної політики й громадських настроїв є потужним, що збільшує необхідність і міру втручання державних регуляторів у процес номінації. Український державний регулятор формулює вимоги до написання найменувань юридичних осіб, визначаючи неможливість повторення назв, заборону на використання певних слів і аббревіатур або ж їх обов'язковість, а також регламентуючи використання символів та